ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 30.9.2024
COM(2024) 424 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης το 2024, όπως αναφέρεται στο άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης το 2024, όπως αναφέρεται στο άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Ιανουάριο του 2020 η Επιτροπή εξήγγειλε έναν Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης (ΜΔΜ) ως μέρος του επενδυτικού σχεδίου της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας[1], ώστε να διασφαλίσει ότι κανένα άτομο και καμία περιφέρεια δεν θα μείνει στο περιθώριο στη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Ο ΜΔΜ αποτελείται από τρεις πυλώνες: ο πρώτος πυλώνας είναι το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, ο δεύτερος πυλώνας είναι ένα ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU και ο τρίτος πυλώνας είναι ο δανειακός μηχανισμός του δημόσιου τομέα (στο εξής: «Μηχανισμός» ή «ΔΜΔΤ»)[2].

Η παρούσα ετήσια έκθεση επικεντρώνεται στον τρίτο πυλώνα και αποσκοπεί στην παροχή πληροφοριών σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί έως τώρα όσον αφορά την υλοποίηση του Μηχανισμού. Η παρούσα έκθεση είναι συγκεντρωτική και καλύπτει το διάστημα από την έναρξη της υλοποίησης του Μηχανισμού έως τις 30 Ιουλίου 2024. Το υπόλοιπο του 2024 θα καλυφθεί στην επόμενη έκθεση σύμφωνα με τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων όσον αφορά τον ΔΜΔΤ (βλ. λεπτομέρειες στο τμήμα 1.2).

1.1. Νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης

Ο γενικός στόχος του Μηχανισμού είναι η αντιμετώπιση των σοβαρών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων που απορρέουν από τη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία[3], προς όφελος των περιοχών της Ένωσης που προσδιορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης[4].

Ο ειδικός στόχος του Μηχανισμού είναι η μόχλευση επενδύσεων του δημόσιου τομέα οι οποίες αντιμετωπίζουν τις αναπτυξιακές ανάγκες των περιοχών που περιγράφονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, ο Μηχανισμός διευκολύνει τη χρηματοδότηση έργων που δεν παράγουν επαρκείς ροές ιδίων εσόδων για την κάλυψη του επενδυτικού τους κόστους και, με τον τρόπο αυτόν, αποφεύγεται ο παραγκωνισμός της δυνητικής στήριξης και των δυνητικών επενδύσεων από εναλλακτικούς πόρους. Διατίθεται στήριξη για ευρύ φάσμα επενδύσεων[5].

---

1 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Επενδυτικό Σχέδιο “Βιώσιμη Ευρώπη” — Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας» [COM(2020) 21 final της 14.1.2020].

2 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1229 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2021, σχετικά με το δανειακό μηχανισμό του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 274 της 30.7.2021, σ. 1).

3 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

4 Όπως ορίζονται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 1).

5 Βλ. αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229.

Ο κανονισμός ΔΜΔΤ προβλέπει συνολικό μέγιστο προϋπολογισμό ενωσιακής στήριξης ύψους 1,525 δισ. EUR για τη συνιστώσα επιχορήγησης του Μηχανισμού (συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας και της συμβουλευτικής στήριξης). Τον Φεβρουάριο του 2024 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έδωσε τη συγκατάθεσή του και το Συμβούλιο συμφώνησε ομόφωνα σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση των ανώτατων ορίων δαπανών στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), κατόπιν πρότασης που υπέβαλε η Επιτροπή τον Ιούνιο του 2023. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΔΠ αποτυπώνει τη σημασία που έχει να εξοπλιστεί ο προϋπολογισμός της ΕΕ με τα μέσα που είναι αναγκαία προκειμένου να συνεχιστεί η υλοποίηση των προτεραιοτήτων για την Ευρώπη και για τους εταίρους μας —στοιχείο που υπογραμμίστηκε στις βασικές τομεακές προτάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, αποφασίστηκε η ανακατανομή συνολικού ποσού 1,1 δισ. EUR από τις συνιστώσες άμεσης και έμμεσης διαχείρισης των κονδυλίων της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) και της πολιτικής συνοχής. Κατά συνέπεια, ο προϋπολογισμός του ΔΜΔΤ μειώθηκε κατά 150 εκατ. EUR. Μετά τις εν λόγω ανακατανομές, το μέγιστο ύψος του διαθέσιμου προϋπολογισμού για τον ΔΜΔΤ ανέρχεται σε 1,375 δισ. EUR.

Στο πλαίσιο του Μηχανισμού, τα δάνεια που παρέχει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ως εταίρος χρηματοδότησης συνδυάζονται με επιχορηγήσεις τις οποίες παρέχει η Ένωση για τη στήριξη έργων που υποβάλλονται από οντότητες του δημόσιου τομέα. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) θα παράσχει περίπου 6 έως 8 δισ. EUR για τη συνιστώσα δανείων του Μηχανισμού.

Πέραν της ΕΤΕπ, η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τον Εκτελεστικό Οργανισμό για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον (CINEA) όσον αφορά την υλοποίηση του Μηχανισμού. Ο CINEA είναι υπεύθυνος για τις δημοσιονομικές, νομικές, οικονομικές και επιχειρησιακές πτυχές της εκτέλεσης των επιχορηγήσεων, ενώ η Επιτροπή εξακολουθεί να έχει την πλήρη ευθύνη για το σύνολο των πτυχών που σχετίζονται με την πολιτική.

1.2. Αντικείμενο της έκθεσης υλοποίησης του 2024

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 του κανονισμού ΔΜΔΤ, «*έως τις 31 Οκτωβρίου εκάστου ημερολογιακού έτους, αρχής γενομένης από το 2022, η Επιτροπή δημοσιεύει έκθεση σχετικά με την υλοποίηση του Μηχανισμού. Η εν λόγω έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο υλοποίησης του Μηχανισμού σε σχέση με τους στόχους, τις προϋποθέσεις και τους δείκτες επιδόσεών του*».

Οι προηγούμενες εκθέσεις εκδόθηκαν στις 7 Φεβρουαρίου 2023 και στις 21 Νοεμβρίου 2023.

Η παρούσα έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με i) τα αποτελέσματα της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ για τις έξι προθεσμίες υποβολής, συμπεριλαμβανομένων πιθανών προτάσεων έργων, ii) την τεχνική βοήθεια, iii) την επικοινωνία, iv) την πρόοδο που σημειώθηκε, συμπεριλαμβανόμενων των προκλήσεων και των πλεονεκτημάτων του Μηχανισμού και v) τα επόμενα βήματα.

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

2.1. Αποτελέσματα της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ έπειτα από έξι προθεσμίες υποβολής

Έχουν παρέλθει τρεις προθεσμίες υποβολής για την πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ από την προηγούμενη έκθεση υλοποίησης του ΔΜΔΤ. Για τις τρεις αυτές προθεσμίες υποβλήθηκαν 29 προτάσεις, εκ των οποίων οι 13 επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την επιτροπή αξιολόγησης.

Για ορισμένες από αυτές εκκρεμεί η έγκριση των δανείων[6] (βλ. πίνακα 1). Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν, οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν αντιπροσωπεύουν εκτιμώμενο ποσό ύψους 123 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων από την Επιτροπή και εκτιμώμενο ποσό ύψους 732 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων από την ΕΤΕπ[7]. Δύο προτάσεις της Γαλλίας επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την Επιτροπή και συμπεριλήφθηκαν σε εφεδρικό κατάλογο λόγω έλλειψης υπολοίπου στο εθνικό κονδύλιο του προϋπολογισμού της Γαλλίας. Ο εφεδρικός κατάλογος θα ισχύει έως το τέλος της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ (τέλος Δεκεμβρίου 2025), όταν θα διατεθούν οι εναπομένοντες χρηματοδοτικοί πόροι χωρίς προκατανεμημένα εθνικά μερίδια. Για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα, η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ τροποποιήθηκε την 1η Φεβρουαρίου 2024 ώστε να αποσαφηνιστεί ότι οι αιτήσεις έργων που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη των οποίων το εθνικό κονδύλιο έχει εξαντληθεί δεν θα θεωρούνται επιλέξιμες[8]. Επιπλέον, 10 προτάσεις κρίθηκαν απαράδεκτες επειδή ήταν ελλιπείς, ενώ μία πρόταση (Γαλλία) ήταν μη επιλέξιμη διότι το εθνικό κονδύλιο για το οποίο υποβλήθηκε είχε ήδη αναλωθεί (η πρόταση υποβλήθηκε μετά την προαναφερθείσα τροποποίηση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων). Επιπροσθέτως, δύο προτάσεις (Γαλλία, Ιρλανδία) δεν επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση καθώς δεν πληρούσαν τα κριτήρια ανάθεσης και μία πρόταση, η οποία επιλέχθηκε για χρηματοδότηση (Τσεχία), αποσύρθηκε από τον φορέα υλοποίησης του έργου λόγω άλλων διαθέσιμων πηγών χρηματοδότησης.

Συνολικά, από τη δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ στις 19 Ιουλίου 2022 έχουν υποβληθεί 37 προτάσεις, εκ των οποίων 15 έχουν επιλεγεί για χρηματοδότηση από την επιτροπή αξιολόγησης (για ορισμένες από αυτές εκκρεμεί η έγκριση του δανείου) ενώ για τέσσερις από αυτές έχουν υπογραφεί συμφωνίες επιχορήγησης του ΔΜΔΤ (βλ. περισσότερες λεπτομέρειες στο τμήμα 2.2). Οι υποβληθείσες αιτήσεις, σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχονται σε αυτές, αντιπροσωπεύουν εκτιμώμενο ποσό ύψους 148 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις από την Επιτροπή και εκτιμώμενο ποσό δανείων ύψους 863 εκατ. EUR από την ΕΤΕπ[9].

Μετά το πέρας των προθεσμιών υποβολής, ορισμένα από τα εθνικά κονδύλια έχουν χρησιμοποιηθεί πλήρως (Γαλλία) ή σχεδόν πλήρως (Σουηδία).

Γράφημα 1 Εθνικά μερίδια (δεσμευμένα έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025) και η ανάλωσή τους μέσω χορηγούμενων ή υπό αξιολόγηση επιχορηγήσεων[10]

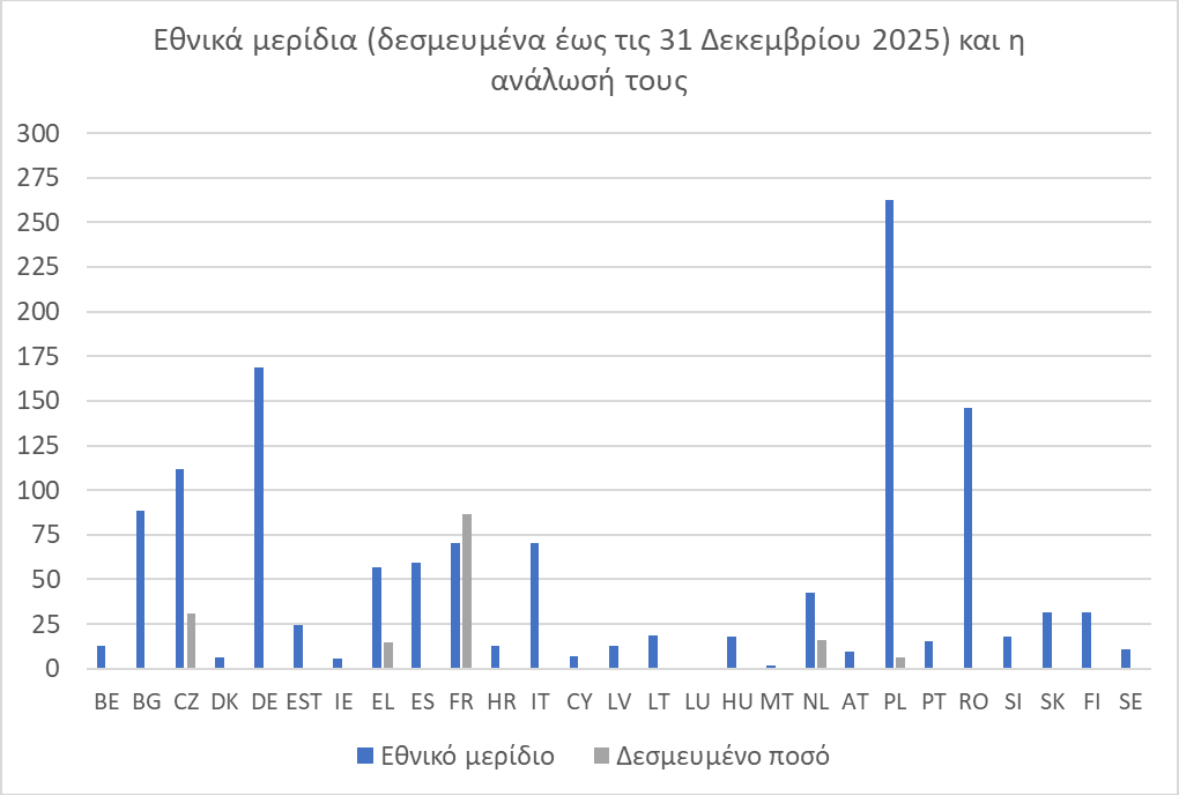
6 Οι αιτούντες υποβάλλουν χωριστά στην ΕΤΕπ / στον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό αίτηση χορήγησης δανείου· ως εκ τούτου, η διαδικασία αίτησης χορήγησης δανείου δρομολογείται παράλληλα με την αίτηση επιχορήγησης. Η υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης εξαρτάται από την έγκριση του δανείου. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. το έγγραφο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

7 Στο ποσό δεν περιλαμβάνονται προτάσεις που έχουν εγγραφεί στον εφεδρικό κατάλογο.

8 Για λεπτομέρειες, βλ. το έγγραφο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

9 Στο ποσό δεν περιλαμβάνονται προτάσεις που έχουν εγγραφεί στον εφεδρικό κατάλογο.

10 Τα εθνικά κονδύλια αντιπροσωπεύουν τιμές μετά την αναθεώρηση του ΠΔΠ 2021-2027.

Πίνακας 1 Συνοπτική παρουσίαση της αξιολόγησης των προτάσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ

	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	**Αριθμός παραδεκτών και επιλέξιμων προτάσεων**	**Αριθμός προτάσεων που επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την Επιτροπή**	**Αριθμός προτάσεων που εξασφάλισαν δάνειο μέσω της ΕΤΕπ ή των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών της**	**Παρατηρήσεις**
Προθεσμία υποβολής της 19ης Οκτωβρίου 2022	3	1 (CZ)	1 (CZ)	0	Η αίτηση της CZ αποσύρθηκε από τον αιτούντα και υποβλήθηκε εκ νέου στις 20 Σεπτεμβρίου 2023 (4η προθεσμία υποβολής)
Προθεσμία υποβολής της 19ης Ιανουαρίου 2023	1	0	0	0	—
Προθεσμία υποβολής της 19ης Απριλίου 2023	4	3 (EL, NL, SE)	2 (EL, SE)	2 (EL, SE)	Έχουν υπογραφεί συμφωνίες επιχορήγησης για τις προτάσεις που υποβλήθηκαν από την EL και τη SE. Η υλοποίηση των έργων βρίσκεται σε εξέλιξη. Η πρόταση των NL δεν πληρούσε τα 2 κριτήρια ανάθεσης, αλλά υποβλήθηκε εκ νέου στις

					20 Σεπτεμβρίου 2023 (4η προθεσμία υποβολής).
Προθεσμία υποβολής της 20ής Σεπτεμβρίου 2023	15	5 (CZ, FR, NL)	5 (CZ, FR, NL)	1 (FR)	Οι προτάσεις της CZ, δύο προτάσεις της FR και οι προτάσεις των NL επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την Επιτροπή. Η ΕΤΕπ διενεργεί την αξιολόγησή της. Έχει υπογραφεί συμφωνία επιχορήγησης για μία πρόταση της FR και η υλοποίηση του έργου βρίσκεται σε εξέλιξη.
Προθεσμία υποβολής της 19ης Ιανουαρίου 2024	6	6 (CZ, FR, PL)	5 (CZ, FR, PL)	1 (CZ, PL)	Δύο προτάσεις της CZ επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την Επιτροπή. Μία πρόταση της CZ αποσύρθηκε από τον φορέα υλοποίησης του έργου λόγω διαθεσιμότητας άλλων πηγών χρηματοδότησης. Για το άλλο έργο, βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία υπογραφής του δανείου με τον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της ΕΤΕπ. Μία πρόταση της PL επιλέχθηκε για χρηματοδότηση από την Επιτροπή και υπεγράφη το δάνειο με την ΕΤΕπ. Ο CINEA προετοιμάζει τη συμφωνία επιχορήγησης. Δύο προτάσεις της FR επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την Επιτροπή και συμπεριλήφθηκαν σε εφεδρικό κατάλογο λόγω έλλειψης υπολοίπου στο εθνικό κονδύλιο του προϋπολογισμού της FR. Μία πρόταση της FR δεν πληρούσε τα δύο κριτήρια ανάθεσης.
Προθεσμία υποβολής	8	7	6	1	Πέντε προτάσεις της CZ επιλέχθηκαν για

της 17ης Απριλίου 2024		(CZ, IE)	(CZ)	(CZ)	χρηματοδότηση από την Επιτροπή και η διαδικασία υπογραφής του δανείου με τον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της ΕΤΕπ βρίσκεται σε εξέλιξη. Μία πρόταση της CZ επιλέχθηκε για χρηματοδότηση από την Επιτροπή και υπεγράφη το δάνειο με την ΕΤΕπ. Ο CINEA προετοιμάζει τη συμφωνία επιχορήγησης. Η πρόταση της IE δεν πληρούσε 1 κριτήριο ανάθεσης.

Οι προτάσεις έργων που έχουν επιλεγεί για χρηματοδότηση μέχρι στιγμής από την επιτροπή αξιολόγησης του ΔΜΔΤ καλύπτουν τομείς όπως η ενεργειακή απόδοση, ο πολιτισμός, η κοινωνική στέγαση, οι υποδομές δημόσιας υγείας και βιώσιμης κινητικότητας, η τηλεθέρμανση και η τηλεψύξη, και η αστική ανανέωση και ανάπλαση. Όσον αφορά το είδος της στήριξης που ζητήθηκε, τρεις από τις προτάσεις έργων αφορούν δάνεια-πλαίσια, πέντε αφορούν αυτόνομα έργα και για δύο ζητήθηκε δανεισμός με διαμεσολάβηση.

Πίνακας 2 Προτάσεις έργων που επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση μέσω επιχορηγήσεων

	Προθεσμία υποβολής	**Περιφέρεια/Εδαφος**	**Τίτλος της πρότασης έργου**	**Τομέας**	**Ζητούμενο ποσό επιχορήγησης (σε EUR)**	**Ζητούμενο ποσό δανείου (σε EUR)**
FR	20 Σεπτεμβρίου 2023	Région Provence-Alpes-Côte d'Azur, Marseille	*Επέκταση της γραμμής τραμ της Μασσαλίας προς Νότο και Βορρά — φάση 1*	βιώσιμη κινητικότητα	15 000 000	100 000 000
FR	20 Σεπτεμβρίου 2023	Hauts de France (Nord Pas de Calais), Lille	*ΠΡΑΣΙΝΗ κινητικότητα στην ευρωπαϊκή μητροπολιτική περιοχή της Lille (MEL)*	βιώσιμη κινητικότητα	31 500 000	210 000 000
NL	20 Σεπτεμβρίου 2023	Zuid-Limburg, Mijnwater	*Γενικό σχέδιο για την κλιμάκωση του έργου Mijnwater — φάση 1*	βιώσιμη τηλεθέρμανση και τηλεψύξη	13 500 000	90 000 000

CZ	19 Ιανουαρίου 2024	Περιφέρεια Usti, Usti nad Labem	*Δημόσιες μεταφορές στο Usti nad Labem*	βιώσιμη κινητικότητα, ενεργειακή απόδοση	430 612	1 722 449
PL	19 Ιανουαρίου 2024	Silesia, Dabrowa Gornicza	*Βιώσιμη ανάπτυξη στην Dabrowa Gornicza*	ενεργειακή απόδοση, βιώσιμη κινητικότητα	2 784 793	11 139 173
CZ	17 Απριλίου 2024	Περιφέρεια Usti, Decin	*Πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης (EPC) στο Decin*	ενεργειακή απόδοση, βιώσιμη διαχείριση των υδάτων	391 843	1 567 370
CZ	17 Απριλίου 2024	Περιφέρεια Usti, Decin	*Ανάπλαση του ιστορικού κέντρου του Podmokly — στάδιο Δ*	αστική ανάπλαση, βιώσιμη κινητικότητα, βιώσιμος τουρισμός	581 624	2 326 498
CZ	17 Απριλίου 2024	Περιφέρεια Usti, Litvinov	*Κατασκευή νέου κολυμβητηρίου στην περιοχή αναψυχής Koldům στο Litvínov*	κοινωνικές υποδομές	1 975 894	7 903 576
CZ	17 Απριλίου 2024	Περιφέρεια Usti, Usti nad Labem	*Εκσυγχρονισμός επιλεγμένων τμημάτων της σιδηροδρομικής υποδομής στην περιφέρεια Ústí nad Labem*	βιώσιμη κινητικότητα	2 348 773	9 395 092
CZ	17 Απριλίου 2024	Περιφέρεια Usti, Postoloprty	*Πλατεία Ειρήνης στο Postoloprty*	βιώσιμος τουρισμός, αστική ανάπλαση	535 714	2 142 857
CZ	17 Απριλίου 2024	Moravia-Silesia, Ostrava	*Κοιτώνας σπουδαστών — Πανεπιστήμιο της Ostrava — βελτίωση της ποιότητας και επέκταση της χωρητικότητας της οικονομικά προσιτής φοιτητικής στέγασης*	εκπαίδευση, κοινωνικές υποδομές	3 007 428	12 029 713

2.2. Πρώτα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από τον ΔΜΔΤ

Πίνακας 3 Παρουσίαση έργων με υπογεγραμμένες συμφωνίες επιχορήγησης του ΔΜΔΤ

Κοινωνικοοικονομική μετάβαση της Δυτικής Μακεδονίας[11]				
Περιφέρεια δίκαιης μετάβασης	**Προθεσμία υποβολής**	**Περιγραφή του έργου**	**Προϋπολογισμός**	**Διάρκεια του έργου**
Δυτική Μακεδονία (EL)	19 Απριλίου 2023	Το έργο συνίσταται σε ένα δάνειο-πλαίσιο υπό τον συντονισμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Συγκεντρώνει 15 έργα σε έξι δήμους (Άργος Ορεστικού, Κοζάνη, Καστοριά, Φλώρινα, Εορδαία και Γρεβενά), τα οποία σχετίζονται με τα εξής: ▪ 8 – ενεργειακή απόδοση ▪ 1 – οδικές υποδομές ▪ 2 – υγειονομική περίθαλψη ▪ 1 – πολιτισμός ▪ 1 – τουρισμός **Αναμενόμενη μείωση εκπομπών:** 8 650 μετρικοί τόνοι CO_2 ετησίως **Αναμενόμενη ενεργειακή απόδοση:** Πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) κατηγορίας Α· εξοικονόμηση ενέργειας κατά 60-97 % **Θέσεις εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν:** 200 θέσεις εργασίας.	**Συνολικές δαπάνες:** 81 εκατ. EUR (100 %) **Δάνειο από την ΕΤΕπ:** 59 εκατ. EUR (72 %) **Επιχορήγηση από τον ΔΜΔΤ:** 15 εκατ. EUR (18 %) **Χρηματοδότηση μέσω ιδίων πόρων:** 8 εκατ. EUR (10 %)	**Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης: 23 Οκτωβρίου 2023** **Ημερομηνία έναρξης: 1η Νοεμβρίου 2023** **Διάρκεια: 36 μήνες**
Υποδομές βιώσιμης κινητικότητας για χαμηλές εκπομπές και ποιοτικές υπηρεσίες (SMILES)[12]				
Περιφέρεια δίκαιης μετάβασης	**Προθεσμία υποβολής**	**Περιγραφή του έργου**	**Προϋπολογισμός**	**Διάρκεια του έργου**
Pays de la Loire (FR)	20 Σεπτεμβρίου 2023	Το έργο συνίσταται στη δημιουργία βιώσιμων υποδομών μεταφορών στη Nantes με τους εξής τρόπους: ▪ αναβάθμιση και ανακαίνιση 3 γραμμών τραμ ▪ ανανέωση του στόλου τραμ (46 νέα οχήματα) ▪ κατασκευή τεχνικού και επιχειρησιακού κέντρου, και πολυτροπικού κόμβου ανταπόκρισης/αλλαγής μέσου μεταφοράς ▪ ανάπτυξη ποδηλατοδρόμων μήκους 38 χλμ. Τα αποτελέσματα του έργου θα συμβάλουν στη βελτίωση των επιδόσεων και της ποιότητας του δικτύου τραμ, στην ανάπτυξη διατροπικότητας, στη διαφοροποίηση των προσφερόμενων δημόσιων	**Συνολικές δαπάνες:** 388 εκατ. EUR (100 %) **Δάνειο από την ΕΤΕπ:** 200 εκατ. EUR (52 %) **Επιχορήγηση από τον ΔΜΔΤ:** 30 εκατ. EUR (8 %)	**Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης: 2 Απριλίου 2024** **Ημερομηνία έναρξης: 1η Μαΐου 2024** **Διάρκεια: 60 μήνες**

[11] Δελτίο Τύπου όσον αφορά το έργο «Κοινωνικοοικονομική μετάβαση της Δυτικής Μακεδονίας»: The transition towards a greener future of Western Macedonia is the first project supported by the European Union's Public Sector Loan Facility - European Commission (europa.eu) (Η μετάβαση προς ένα πιο πράσινο μέλλον για τη Δυτική Μακεδονία είναι το πρώτο έργο που λαμβάνει στήριξη από τον δανειακό μηχανισμό του δημόσιου τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

[12] Δελτίο τύπου για το έργο SMILES: Green mobility in Nantes receives boost thanks to EU support - European Commission (europa.eu) (Η πράσινη κινητικότητα στη Nantes ενισχύεται χάρη στη στήριξη της ΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

		μεταφορών και στη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης. **Αναμενόμενη μείωση εκπομπών:** 21 000 μετρικοί τόνοι CO_2 ετησίως **Θέσεις εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν:** 106 θέσεις εργασίας **Αριθμός ατόμων που αναμένεται να καλύψει το έργο**: 672 420.	**Χρηματοδότηση μέσω ιδίων πόρων:** 158 εκατ. EUR (40 %)	
Βιώσιμη και οικονομικά προσιτή στέγαση για τη νέα πράσινη βιομηχανία και κοινωνία (SHERIS)[13]				
Περιφέρεια δίκαιης μετάβασης	**Προθεσμία υποβολής**	**Περιγραφή του έργου**	**Προϋπολογισμός**	**Διάρκεια του έργου**
Västerbotten (SE)	19 Απριλίου 2023	Το έργο θα καλύψει τις αυξανόμενες ανάγκες στέγασης του δήμου Skelleftea με τη στήριξη της κατασκευής 7 συγκροτημάτων κατοικιών με περίπου 750 ενεργειακά αποδοτικές και οικονομικά προσιτές κατοικίες. Το πρόγραμμα στέγασης θα απευθύνεται κυρίως στους εισερχόμενους εργαζομένους του νέου γιγα-εργοστασίου συσσωρευτών Northvolt, καθώς και σε σπουδαστές, πρόσφυγες και άτομα με χαμηλό εισόδημα ή με ειδικές ανάγκες. **Αναμενόμενη ενεργειακή απόδοση:** κατά 20 % υψηλότερη σε σύγκριση με τα κατασκευαστικά πρότυπα στη Σουηδία **Θέσεις εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν:** 1 000 θέσεις εργασίας **Αριθμός ατόμων που αναμένεται να καλύψει το έργο**: 44 000.	**Συνολικές δαπάνες:** 142 εκατ. EUR **Δάνειο από την ΕΤΕπ:** 71 εκατ. EUR (50 %) **Επιχορήγηση από τον ΔΜΔΤ:** 11 εκατ. EUR (8 %) **Χρηματοδότηση μέσω ιδίων πόρων:** 60 εκατ. EUR (42 %)	**Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης: 5 Απριλίου 2024** **Ημερομηνία έναρξης: 1η Ιανουαρίου 2023** **Διάρκεια: 60 μήνες**
Αίθουσα συναυλιών της Ostrava[14]				
Περιφέρεια δίκαιης μετάβασης	**Προθεσμία υποβολής**	**Περιγραφή του έργου**	**Προϋπολογισμός**	**Διάρκεια του έργου**
Moravia-Silesia (CZ)	20 Σεπτεμβρίου 2023	Το αντικείμενο του έργου είναι η κατασκευή της αίθουσας συναυλιών της Ostrava με κορυφαία ακουστική και χωρητικότητα έως 1 300 θέσεις. Το εν λόγω έργο θα στηρίξει την ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών και θα συμβάλει στην αναζωογόνηση της Ostrava, μιας πόλης που στο παρελθόν είχε ορυχεία και η οποία διατηρεί ακόμη την παραδοσιακή παραγωγή χάλυβα. Η δημιουργία ενός νέου πολιτιστικού χώρου θα ενισχύσει την	**Συνολικές δαπάνες:** 116 εκατ. EUR **Δάνειο από την ΕΤΕπ:** 84 εκατ. EUR (73 %)	**Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης: 16 Ιουλίου 2024** **Ημερομηνία έναρξης: 19 Ιουλίου 2024**

[13] Sustainable and affordable housing to support green growth in Sweden - European Commission (europa.eu) (Βιώσιμη και οικονομικά προσιτή στέγαση για τη στήριξη της πράσινης ανάπτυξης στη Σουηδία — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

[14] The construction of the Ostrava Concert Hall in Czechia receives European support worth EUR 105 million - European Commission (europa.eu) (Για την κατασκευή της αίθουσας συναυλιών της Ostrava στην Τσεχία χορηγείται ευρωπαϊκή στήριξη αξίας 105 εκατ. EUR — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

		ελκυστικότητα της πόλης τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες της, και θα διευκολύνει τον κοινωνικοοικονομικό μετασχηματισμό της περιφέρειας. **Αναμενόμενη ενεργειακή απόδοση:** ΠΕΑ Β **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στο έργο**: περίπου 392 φωτοβολταϊκοί συλλέκτες· 125 γεωθερμικά φρέατα **Αριθμός ατόμων που αναμένεται να καλύψει το έργο**: 151 200.	**Επιχορήγηση από τον ΔΜΔΤ:** 21 εκατ. EUR (18 %) **Χρηματοδότηση μέσω ιδίων πόρων:** 10,5 εκατ. EUR (9 %)	**Διάρκεια: 52 μήνες**

2.3. Πιθανές προτάσεις έργων

Με βάση τις ανταλλαγές με την ΕΤΕπ και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη του ΔΜΔΤ, προτάσεις για έργα προς υλοποίηση σε έξι κράτη μέλη βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας και θα μπορούν να υποβληθούν κατά τις προθεσμίες υποβολής της επόμενης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ. Οι εν λόγω πιθανές προτάσεις έργων αφορούν τους τομείς της ανανεώσιμης ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης, των υποδομών δημόσιας υγείας και άλλους τομείς που συνάδουν με τα εγκεκριμένα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης. Η Επιτροπή εκτιμά ότι θα αντιπροσωπεύουν ποσό ύψους άνω των 100 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις.

Επιπλέον, παρατηρείται ζήτηση για στήριξη στο πλαίσιο του Μηχανισμού στα κράτη μέλη που έχουν ήδη χρησιμοποιήσει τα εθνικά τους κονδύλια. Οι προτάσεις των εν λόγω κρατών μελών μπορούν να υποβληθούν αφού δημοσιευτεί η δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ (δηλαδή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2025).

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η Επιτροπή, με τη στήριξη του CINEA και της ΕΤΕπ, συνεχίζει να παρέχει ενημέρωση σχετικά με τον Μηχανισμό. Οι κοινές δράσεις που ανέλαβαν η Επιτροπή, η ΕΤΕπ και ο CINEA από την 1η Σεπτεμβρίου 2023 έως τις 30 Ιουλίου 2024 είχαν ως αποτέλεσμα:

— 20 συνεδριάσεις με δημόσιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,

— 3 συνεδριάσεις με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα,

— 4 συνεδριάσεις με εσωτερικά (Ομάδα «Διαρθρωτικά μέτρα και εξόχως απόκεντρες περιοχές») και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη (Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων, Bankwatch),

— την παρουσίαση του ΔΜΔΤ σε 7 θεματικές εκδηλώσεις (παρουσιάσεις, συνεδρίες ερωταπαντήσεων, ειδικά εκθεσιακά περίπτερα) —μεταξύ άλλων, στην Ευρωπαϊκή εβδομάδα των δήμων και των περιφερειών (10 Οκτωβρίου 2023), στην εκδήλωση της Ομάδας Βίσεγκραντ της τσεχικής προεδρίας με θέμα «From Coal Regions to the Just Transition Future» (Από τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα στο μέλλον της δίκαιης μετάβασης) στο Usti nad Labem (11 Οκτωβρίου 2023), στο επενδυτικό φόρουμ του Συμφώνου των Δημάρχων (25 Οκτωβρίου 2023), στην εμπορική έκθεση Ecomondo (7-10 Νοεμβρίου 2023), στη «γωνία καφέ» για τον ΔΜΔΤ στο πλαίσιο της διάσκεψης της Πλατφόρμας Δίκαιης Μετάβασης (16-17 Απριλίου 2024), στην Πράσινη Εβδομάδα της ΕΕ (29-30 Μαΐου 2024) και στην Ευρωπαϊκή εβδομάδα βιώσιμης ενέργειας (11-13 Ιουνίου 2024),

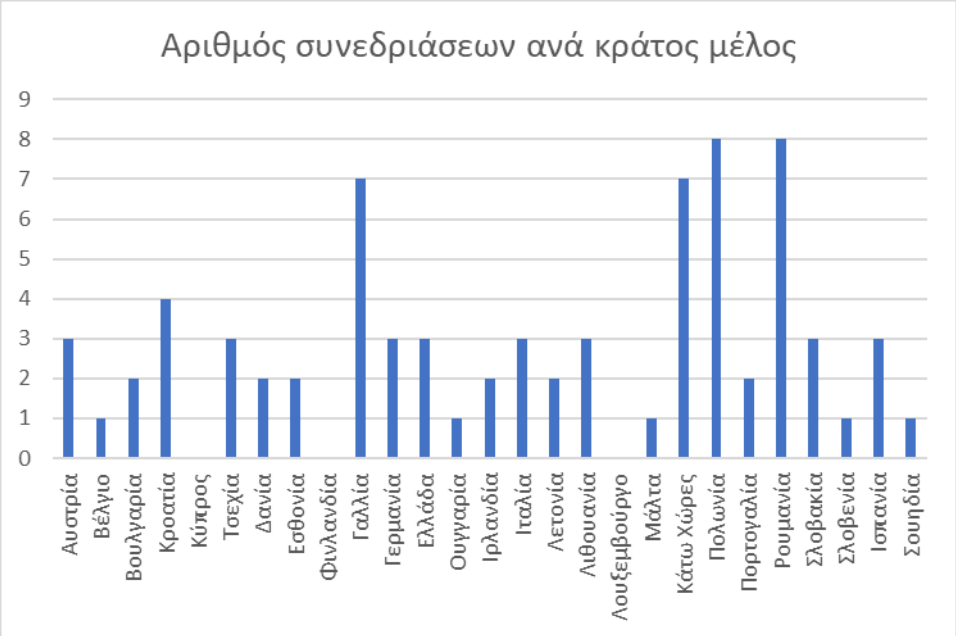
— την εναρκτήρια συνεδρίαση για το ελληνικό έργο στη Δυτική Μακεδονία, στην Ελλάδα (5-7 Μαρτίου 2024), την τελετή υπογραφής της επιχορήγησης για το σουηδικό έργο στις Βρυξέλλες (10 Απριλίου 2024) και την πρωτοποριακή τελετή για την αίθουσα συναυλιών της Ostrava, στην Τσεχία (19 Ιουλίου 2024),

— 82 αναρτήσεις, δελτία Τύπου και άλλα άρθρα που δημοσιεύτηκαν σε διάφορα ενημερωτικά δελτία και ιστότοπους επί του θέματος, καθώς και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,

— τη δημοσίευση διαφημιστικών βίντεο[15] και βίντεο με οδηγίες για τον ΔΜΔΤ[16],

— τη δημοσίευση 76 συχνών ερωτήσεων στη δικτυακή πύλη της ΕΕ για τη χρηματοδότηση και τους διαγωνισμούς (Funding&Tenders).

Γράφημα 2 Εκδηλώσεις ανά κράτος μέλος

Πραγματοποιήθηκε επαφή με όλα τα κράτη μέλη και τους δόθηκε η δυνατότητα να επωφεληθούν από ενημερωτική συνεδρία σχετικά με τον ΔΜΔΤ[17]. Συνολικά, από την έναρξη της υλοποίησης του ΔΜΔΤ διοργανώθηκαν 110 συνεδριάσεις, εκ των οποίων 66 με κράτη μέλη και 36 με εσωτερικά και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη. Ο Μηχανισμός παρουσιάστηκε σε 28 θεματικές εκδηλώσεις, δημοσιεύτηκαν 161 αναρτήσεις και άρθρα, συμπεριλαμβανομένων δελτίων Τύπου, σε διάφορα ενημερωτικά δελτία και ιστότοπους επί του θέματος, καθώς και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επίσης, κυκλοφόρησαν δύο ενημερωτικά φυλλάδια και τέσσερα βίντεο.

Επιπλέον, ο CINEA δημοσιεύει διαδικτυακό δημόσιο πίνακα στον οποίο συγκεντρώνονται όλα τα προγράμματα που τελούν υπό τη διαχείρισή του, συμπεριλαμβανομένου του ΔΜΔΤ[18]. Ο εν λόγω πίνακας περιλαμβάνει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα έργα που λαμβάνουν στήριξη

15 The Public Sector Loan Facility under the Just Transition Mechanism (youtube.com) (Ο δανειακός μηχανισμός του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης).

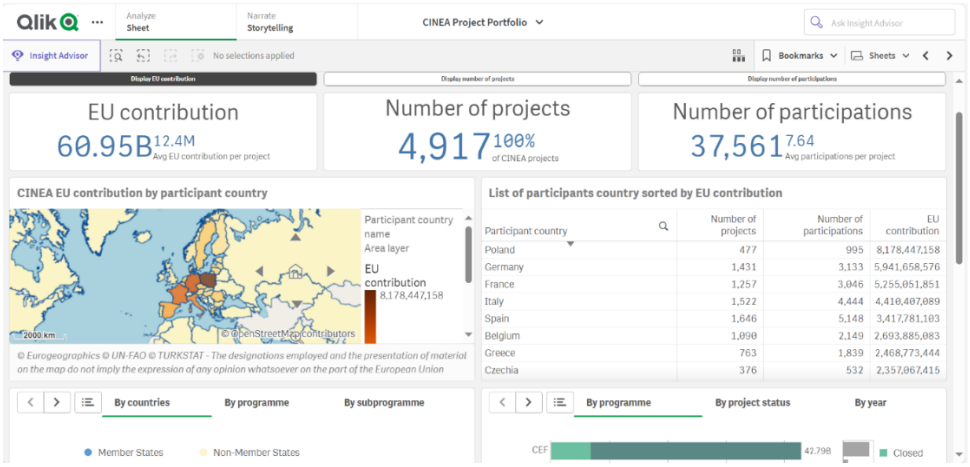
16 https://youtu.be/_bgPXkIKU04.

17 Οι εκπρόσωποι της Κύπρου, της Φινλανδίας και του Λουξεμβούργου δεν εξέφρασαν ενδιαφέρον για τη διοργάνωση ειδικής συνεδρίασης.

18 CINEA Project Portfolio - Welcome | Sheet - Qlik Sense (europa.eu) (Χαρτοφυλάκιο έργων του CINEA — Καλώς ήρθατε | Δελτίο — Qlik Sense).

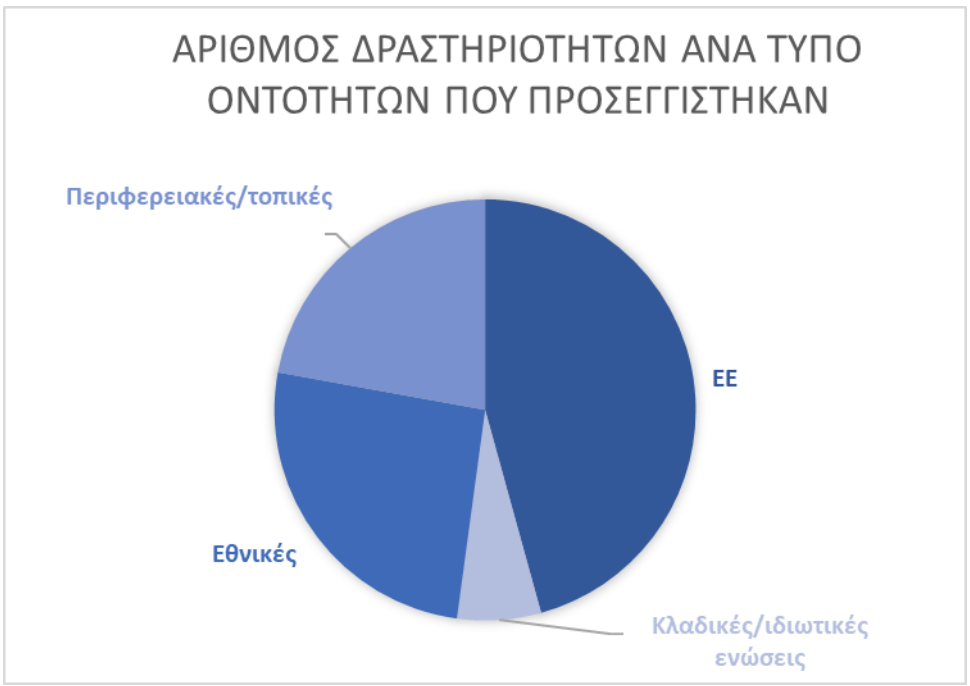
στο πλαίσιο κάθε προγράμματος, διασταυρούμενες παραπομπές μεταξύ τους και λειτουργία εξαγωγής δεδομένων για δυνητική περαιτέρω χρήση.

Γράφημα 3 Διαδικτυακός δημόσιος πίνακας του CINEA με επισκόπηση των έργων του ΔΜΔΤ

Επιπροσθέτως, καθώς ο Μηχανισμός είναι διαθέσιμος για φορείς ιδιωτικού δικαίου στους οποίους έχει ανατεθεί αποστολή δημόσιας υπηρεσίας, η Επιτροπή απευθύνθηκε σε διάφορους τομεακούς οργανισμούς, μεταξύ άλλων σε εκείνους που εκπροσωπούν οντότητες από τους τομείς του πολιτισμού, της τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης, των διαχειριστών συστημάτων διανομής, της υγείας, της εκπαίδευσης, των σιδηροδρόμων, των κοινωνικών υποδομών και της διαχείρισης αποβλήτων. Συνολικά διοργανώθηκαν εννέα συνεδριάσεις με οργανώσεις όπως οι Ευρωπαίοι Διαχειριστές Συστημάτων Διανομής (E.DSO), η πλατφόρμα Διά Βίου Μάθησης, η Euroheat & Power, η Municipal Waste Europe, η Κοινότητα Ευρωπαϊκών Σιδηροδρόμων (CER), η Ένωση Ευρωπαίων Διαχειριστών Σιδηροδρομικών Υποδομών (EIM) και μέλη της ομοσπονδίας Housing Europe.

Γράφημα 4 Τύποι των οντοτήτων που προσεγγίστηκαν

4. ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣΑ ΠΡΟΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΕΙ

4.1. Προκλήσεις

Δύο έτη μετά τη δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ παρατηρήθηκε χαμηλός ρυθμός αξιοποίησης, δεδομένου ότι η προκήρυξη συνέπεσε με τον προγραμματισμό άλλων ταμείων (δηλαδή του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης[19], του Ταμείου Συνοχής[20] ή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας[21]) τα οποία παρείχαν χρηματοδότηση για παρόμοια έργα με πιο ελκυστικούς όρους (υψηλότερο ποσοστό χρηματοδότησης μέσω επιχορηγήσεων επί του συνολικού προϋπολογισμού των έργων). Επιπλέον, αναγνωρίστηκε ότι η υλοποίηση του ΔΜΔΤ μπορεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών με βάση παραμέτρους όπως ο όγκος των διαθέσιμων εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης σε εθνικό επίπεδο, η διαθεσιμότητα ώριμων έργων, το διαφορετικό επίπεδο στρατηγικών δίκαιης μετάβασης και η διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά τα χρεωστικά μέσα.

Οι περισσότεροι από τους περιορισμούς που αντιμετώπισε ο Μηχανισμός, οι οποίοι περιγράφονται λεπτομερώς στη δεύτερη ετήσια έκθεση υλοποίησης[22], εξακολουθούν να υφίστανται. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα κράτη μέλη με τα υψηλότερα εθνικά κονδύλια (Γερμανία, Πολωνία, Ρουμανία), τα οποία δεν υπέβαλαν κανένα ή σχεδόν κανένα έργο. Μεταξύ των ειδικών παραγόντων στους οποίους, όπως έχει διαπιστωθεί, οφείλεται η αργή αξιοποίηση στα εν λόγω κράτη μέλη περιλαμβάνονται οι εξής:

— Για τα εθνικά κονδύλια του ΔΜΔΤ ακολουθείται ο κανονισμός ΤΔΜ. Συνεπώς, τα κράτη μέλη με τα υψηλότερα κονδύλια είναι τα ίδια και για τα δύο μέσα. Ως εκ τούτου, δίνουν προτεραιότητα κυρίως στη δαπάνη των κονδυλίων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του ΤΔΜ, δεδομένου του περιορισμένου χρόνου που παρέχεται για την απορρόφηση των κονδυλίων του[23]. Επιπλέον, το ΤΔΜ παρέχει υψηλότερο ποσοστό χρηματοδότησης μέσω επιχορηγήσεων επί του συνολικού προϋπολογισμού των έργων (Γερμανία, Πολωνία, Ρουμανία).

— Ορισμένα κράτη μέλη είναι επίσης κατά κανόνα οι μεγαλύτεροι δικαιούχοι άλλων ταμείων, ως εκ τούτου έχουν περιορισμένη ικανότητα εκτέλεσης πρόσθετων πόρων (Πολωνία, Ρουμανία).

— Διατίθεται πιο ελκυστική και προσβάσιμη χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους (Γερμανία).

— Το επίπεδο χρέους των μικρών δικαιούχων δυσχεραίνει τη χρήση χρεωστικών μέσων (Πολωνία) ή οι εθνικοί κανονισμοί για τον δημόσιο δανεισμό θέτουν εμπόδια στον δανεισμό των επιλέξιμων δικαιούχων.

---

19 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) (europa.eu).

20 Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) (europa.eu).

21 Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (europa.eu).

22 Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τμήμα 4.1 της δεύτερης έκθεσης υλοποίησης του ΔΜΔΤ.

23 Ο προϋπολογισμός του ΤΔΜ αποτελείται από πόρους που προέρχονται από το ΠΔΠ και το Ευρωπαϊκό Μέσο Ανάκαμψης (NextGenerationEU). Στο πλαίσιο των εγκριθέντων προγραμμάτων του ΤΔΜ, οι πόροι του NextGenerationEU επικεντρώνονται στις δημοσιονομικές δεσμεύσεις για τα έτη 2022 και 2023, ενώ οι πόροι του ΠΔΠ κατανέμονται μεταξύ 2021 και 2027. Επομένως, το 70 % του προϋπολογισμού του ΤΔΜ επικεντρώνεται στις δύο πρώτες ετήσιες δόσεις. Η Επιτροπή θα αποδεσμεύσει τα ποσά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί για προχρηματοδότηση ή για τα οποία δεν έχει υποβληθεί αίτηση πληρωμής έως τις 31 Δεκεμβρίου του τρίτου ημερολογιακού έτους που έπεται του έτους των δημοσιονομικών δεσμεύσεων, εφαρμόζοντας τον λεγόμενο κανόνα «N + 3». Περισσότερες πληροφορίες για το ΤΔΜ: Inforegio — Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (europa.eu).

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΔΜΔΤ που αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2025 θα πραγματοποιηθεί λεπτομερέστερη ανάλυση και αξιολόγηση των προκλήσεων που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση του Μηχανισμού (βλέπε τμήμα 4.4).

Όπως αναλύεται στο τμήμα 1.1, ο ΔΜΔΤ συμπεριλήφθηκε στην αναθεώρηση του ΠΔΠ 2021-2027, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του διαθέσιμου προϋπολογισμού στο πλαίσιο του Μηχανισμού. Τα εθνικά μερίδια στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ υπολογίζονται κατ' αναλογία προς τον συνολικό διαθέσιμο προϋπολογισμό του για επιχορηγήσεις και, επομένως, αναθεωρήθηκαν επίσης προς τα κάτω. Λόγω της αναθεώρησης επιταχύνθηκε η ανάλωση ορισμένων από τα εθνικά μερίδια στις περιοχές όπου αυξήθηκε η ζήτηση για τον ΔΜΔΤ (Γαλλία, Σουηδία). Κατά μέσο όρο, για τα έργα που επιλέχθηκαν προς στήριξη από τον ΔΜΔΤ ζητήθηκε επιχορήγηση ύψους 9 εκατ. EUR. Μέσω παρέκτασης, η μείωση του προϋπολογισμού του ΔΜΔΤ κατά 150 εκατ. EUR θα συνεπαγόταν τη μείωση κατά 16 ή 17 των έργων που θα μπορούσαν να λάβουν στήριξη από τον ΔΜΔΤ.

4.2. Πλεονεκτήματα

Παρά τις προκλήσεις αυτές, εκδηλώνεται σημαντικό ενδιαφέρον για τον ΔΜΔΤ. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τη Γαλλία, όπου ο ΔΜΔΤ συνέβαλε στην κάλυψη χρηματοδοτικών αναγκών που δεν έλαβαν στήριξη από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός προτάσεων έχει υποβληθεί από την Τσεχική Δημοκρατία, ενώ αναμένονται περαιτέρω προτάσεις. Ο υψηλός ρυθμός αξιοποίησης στην Τσεχική Δημοκρατία μπορεί να οφείλεται στη δυνατότητα χρηματοδότησης μικρότερων επενδύσεων με διαμεσολάβηση η οποία προβλέπεται από τη συμφωνία που έχει υπογραφεί μεταξύ της ΕΤΕπ και της Εθνικής Τράπεζας Ανάπτυξης της Τσεχίας, στη διαθεσιμότητα τεχνικής βοήθειας για την προώθηση του Μηχανισμού καθώς και στη συνολική ετοιμότητα της χώρας όσον αφορά την απορρόφηση της χρηματοδότησης του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Έχουν υποβληθεί αιτήσεις για πρόσθετα έργα από την Ελλάδα, τις Κάτω Χώρες, την Ιρλανδία, την Πολωνία και τη Σουηδία, ενώ αναμένονται περαιτέρω έργα πριν από το πέρας της τρέχουσας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων το 2025.

Για τη δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ, η οποία θα δημοσιευτεί το 2026, αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται ο ρυθμός αξιοποίησης, καθώς, αφενός, θα έχουν προγραμματιστεί ή εξαντληθεί άλλες πηγές χρηματοδότησης που παρέχουν καλύτερους όρους και, αφετέρου, εξακολουθεί να ενισχύεται η εξοικείωση με το μέσο. Ειδικότερα, τα προγράμματα της ΕΕ που λαμβάνουν στήριξη από το NextGenerationEU αντιμετωπίζουν συγκεκριμένους χρονικούς περιορισμούς. Επιπλέον, η δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ δεν θα περιορίζεται πλέον από τα εθνικά μερίδια, ως εκ τούτου i) τα κράτη μέλη που εξάντλησαν ή αναμένεται να έχουν εξαντλήσει τα εθνικά τους μερίδια έως το τέλος του 2025 μπορούν να συνεχίσουν να τον αξιοποιούν, με περισσότερο χρόνο προγραμματισμού στη διάθεσή τους σε σύγκριση με την περίοδο κατά την οποία δρομολογήθηκε το μέσο, και ii) τα κράτη μέλη με τα χαμηλότερα εθνικά μερίδια θα έχουν πλέον ένα πρόσθετο κίνητρο χρήσης του, καθώς η επιχορήγηση που θα ζητείται δεν θα περιορίζεται πλέον στο ποσό που καθορίζεται με βάση τα εθνικά μερίδια. Με τον τρόπο αυτόν ο ΔΜΔΤ θα μπορέσει να εξυπηρετήσει καλύτερα τις περιφέρειες με την υψηλότερη ζήτηση και με ώριμα έργα.

Επιπροσθέτως, δύο έτη μετά τη δημοσίευση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ, επιβεβαιώθηκε ότι η συνιστώσα επιχορήγησης του ΔΜΔΤ αποτελεί σαφές κίνητρο για τη χρήση των δανείων της ΕΤΕπ από οντότητες του δημόσιου τομέα με σκοπό τη στήριξη δημόσιων επενδύσεων στις περιφέρειες υπό κλιματική μετάβαση. Ο Μηχανισμός προσφέρει ελκυστικούς όρους δανεισμού σε σύγκριση με τα μέσα που είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την αντιμετώπιση των οικονομικών περιορισμών που προέκυψαν από την οικονομική κρίση λόγω της νόσου COVID-19 και τις συνεχιζόμενες οικονομικές συνέπειες του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

4.3. Μέτρα που έλαβε η Επιτροπή για την αντιμετώπιση των προκλήσεων

Παρατηρείται θετική τάση όσον αφορά την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τον ΔΜΔΤ. Αυτό αποτυπώνεται καταρχάς στον ρυθμό αξιοποίησης του Μηχανισμού και στην αναπτυσσόμενη δεξαμενή έργων του, αλλά και στον αυξανόμενο αριθμό των φορέων υλοποίησης έργων που απευθύνουν συγκεκριμένες ερωτήσεις για τον ΔΜΔΤ στην Επιτροπή. Για να στηρίξει την τάση αυτή, η Επιτροπή παρήγαγε πρόσθετο ενημερωτικό υλικό και συνέχισε την ενημερωτική εκστρατεία της.

Επιπλέον, η Επιτροπή από κοινού με την ΕΤΕπ κατέβαλαν προσπάθειες, αφενός, για να διευκολυνθεί η προσβασιμότητα μικρότερων δικαιούχων και έργων στον ΔΜΔΤ και, αφετέρου, για να αυξηθεί ο αριθμός των μεσολαβούμενων δανείων με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, μέσω της αναθεώρησης των υφιστάμενων κανόνων. Πρώτον, από τον Σεπτέμβριο του 2023 και μετά το ελάχιστο ποσό μεσολαβούμενου δανείου μειώθηκε από 3 εκατ. EUR σε 1 εκατ. EUR στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και της ΕΤΕπ[24]. Δεύτερον, αναμένεται να αρθεί ο περιορισμός που περιλαμβάνεται στη διοικητική συμφωνία σχετικά με τη συμμετοχή των εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών και ιδρυμάτων, ως ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών της ΕΤΕπ, στην υλοποίηση του ΔΜΔΤ [25]. Με βάση τις προσπάθειες αυτές, τα πρώτα έργα που συνδέονται με μεσολαβούμενα δάνεια υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ, με τη συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας Ανάπτυξης της Τσεχίας.

4.4. Προπαρασκευαστικές εργασίες για την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΔΜΔΤ

Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού ΔΜΔΤ, η Επιτροπή πρέπει να πραγματοποιήσει ενδιάμεση αξιολόγηση έως τις 30 Ιουνίου 2025 για να εκτιμήσει την υλοποίηση του Μηχανισμού και την ικανότητά του να επιτυγχάνει τους στόχους που καθορίζονται στο οικείο άρθρο 3.

Σκοπός της αξιολόγησης είναι η άντληση διδαγμάτων που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για τη βελτίωση των επιδόσεων του ΔΜΔΤ κατά την εναπομένουσα περίοδο υλοποίησής του. Η αξιολόγηση θα καλύψει τη συνιστώσα επιχορήγησης του Μηχανισμού από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού ΔΜΔΤ το 2021 στα 27 κράτη μέλη έως την ημερομηνία των τελευταίων διαθέσιμων πληροφοριών.

Ενόψει της κατάρτισης του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση, θα εκτελεστούν οι ακόλουθες ωφέλιμες ενέργειες:

i. διενέργεια αξιολόγησης του ΔΜΔΤ εσωτερικά από τις υπηρεσίες της Επιτροπής·

ii. εκπόνηση μελέτης για τη συλλογή στοιχείων, με έμφαση σε ζητήματα που σχετίζονται με την υλοποίηση, την τεχνική βοήθεια, τη συνοχή, τις συνέργειες με άλλα ενωσιακά και εθνικά χρηματοδοτικά μέσα, την προστιθέμενη αξία για την ΕΕ και άλλα θέματα.

Η διαδικασία αξιολόγησης ξεκίνησε στις αρχές του 2024 και θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρονοδιαγράμματος των προπαρασκευαστικών εργασιών της αξιολόγησης. Τον Απρίλιο του 2024 υπεγράφη σύμβαση μεταξύ της Επιτροπής και των εταιρειών T33 srl και Prognos AG για την εκπόνηση της μελέτης.

[24] Βλ. την τροποποίηση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ που εγκρίθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023.

[25] Η Επιτροπή και η ΕΤΕπ επεξεργάζονται τροποποίηση της διοικητικής συμφωνίας μεταξύ των δύο μερών.

5. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες της ΕΤΕπ είναι διαθέσιμες στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU για την προετοιμασία, την ανάπτυξη και την υλοποίηση επιλέξιμων έργων[26]. Έως το τέλος του Ιουλίου 2024 είχε παρασχεθεί συμβουλευτική συνδρομή για τη στήριξη του ΔΜΔΤ στη Βουλγαρία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Κύπρο, τη Ρουμανία και τη Σουηδία[27].

Η υπηρεσία στήριξης οριοθετήθηκε και προσαρμόστηκε στις ειδικές ανάγκες των επιμέρους φορέων υλοποίησης έργων και περιλάμβανε από γενική καθοδήγηση για τον εντοπισμό των κατάλληλων έργων και στήριξη κατά τα πρώτα στάδια της κατάρτισης επενδυτικών προγραμμάτων έως παροχή συμβουλών για την ανάπτυξη έργων και στήριξη κατά την υποβολή αιτήσεων για τις επιχορηγήσεις του ΔΜΔΤ. Επιπλέον, η ΕΤΕπ συμμετείχε σε διάφορες δραστηριότητες για τον εντοπισμό και τη στήριξη έργων που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ.

Με βάση την αρχική αυτή πείρα και για να καλυφθεί η ανάγκη ανάπτυξης της ζήτησης για παροχή στήριξης από τον ΔΜΔΤ στο μέλλον (βλ. τμήμα 4.1), η ΕΤΕπ προτίθεται να προωθήσει τις συμβουλευτικές δραστηριότητες σε πέντε ροές εργασίας:

i. **Άμεση παροχή συμβουλών** σε μεμονωμένους φορείς υλοποίησης, δανειολήπτες αυτόνομων επενδυτικών δανείων, μέσω ευρέος φάσματος συμβουλευτικών υπηρεσιών κατά τις φάσεις προετοιμασίας και υλοποίησης, καθώς και με την παροχή συνδρομής για τις αιτήσεις επιχορήγησης.

ii. **Στήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων** για μη τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία συνήθως ενεργούν ως φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης έργων μικρότερου μεγέθους, για την ανάπτυξη διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας όσον αφορά τον έλεγχο, την επιλογή, την ιεράρχηση, την παρακολούθηση ή τον με άλλο τρόπο συντονισμό διαφόρων επιμέρους έργων με αποτελεσματικό τρόπο.

iii. **«Έμμεση» παροχή συμβουλευτικής στήριξης** σε τελικούς δικαιούχους μεσολαβούμενων δανείων ή δανείων-πλαισίων μέσω τυποποιημένης δέσμης μέτρων στήριξης που αποσκοπούν στη βελτίωση της ορθότητας των προτάσεων και τη συμμόρφωσή τους με τις εφαρμοστέες πολιτικές δανειοδότησης.

iv. **Παροχή συμβουλών για την ανάπτυξη της αγοράς** σε επίπεδο κρατών μελών για τον προσδιορισμό της δυνητικής ζήτησης για στήριξη από τον ΔΜΔΤ και για τη διαπίστωση της καταλληλότητας των διαθέσιμων χρηματοπιστωτικών προϊόντων του ΔΜΔΤ.

v. **Έλεγχος, οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής και διάδοση** με στόχο την προώθηση της χρήσης του Μηχανισμού, τον εντοπισμό κατάλληλων έργων και την κατά προτεραιότητα ιεράρχησή τους, καθώς και την παροχή γενικής καθοδήγησης σχετικά με τις αιτήσεις επιχορήγησης του ΔΜΔΤ.

Συμπληρωματικά προς τις υπηρεσίες που παρέχονται από την ΕΤΕπ μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU, αναπτύχθηκαν υπηρεσίες παροχής συμβουλών από την Επιτροπή κατόπιν αιτήματος της Τσεχίας, της Ελλάδας και της Σλοβακίας με στόχο την ενημέρωση σχετικά με τον Μηχανισμό, τον προσδιορισμό προτάσεων για έργα και την ανάπτυξή τους. Η Επιτροπή παρέχει

[26] Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τμήμα 2.1.4 της πρώτης έκθεσης υλοποίησης του ΔΜΔΤ και τμήμα 2.2 της δεύτερης έκθεσης υλοποίησης του ΔΜΔΤ.

[27] Ορισμένες από τις συμβουλευτικές δραστηριότητες στην Κύπρο, την Ελλάδα και τη Γαλλία δρομολογήθηκαν πριν από τη θέσπιση του ΔΜΔΤ και, ως εκ τούτου, χρηματοδοτήθηκαν από άλλες πηγές, όπως από τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών (Ελλάδα) και από το σκέλος περί βιώσιμων υποδομών του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU (Κύπρος και Γαλλία).

τεχνική βοήθεια στην Τσεχία και το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) παρέχει στήριξη στη Σλοβακία[28]. Στο πλαίσιο των δύο συμβάσεων παρέχεται ευρύ φάσμα υπηρεσιών που αφορούν, μεταξύ άλλων, την ενημέρωση και την κινητοποίηση δυνητικών δικαιούχων στις περιφέρειες των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, καθώς και τον έλεγχο ιδεών έργων.

Η Ελλάδα επωφελείται από την ευρύτερη στήριξη στο πλαίσιο του TSI για την εφαρμογή και των τριών πυλώνων του ΜΔΜ. Επιπλέον, η Ελλάδα ζήτησε στήριξη, η οποία είναι διαθέσιμη στο πλαίσιο του μηχανισμού JTP Groundwork[29], για τον εντοπισμό έργων και την επακόλουθη κατάρτιση προτάσεων έργων που θα υποβληθούν για χρηματοδότηση από τον ΔΜΔΤ στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Η Επιτροπή και η ΕΤΕπ συμμετέχουν στην παρακολούθηση της υλοποίησης των αναθέσεων παροχής συμβουλών, ώστε να διασφαλίζουν τη συμπληρωματικότητά τους με άλλες συμβουλευτικές δραστηριότητες στα δικαιούχα κράτη μέλη.

6. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η Επιτροπή, σε συντονισμό με τον CINEA και την ΕΤΕπ, θα συνεχίσει να παρέχει ενημέρωση σχετικά με τον Μηχανισμό, ώστε να διασφαλίσει ότι οι δυνητικοί αιτούντες κατανοούν την προσφορά του και είναι σε θέση να υποβάλουν αίτηση για στήριξη. Συγκεκριμένα, λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τα έργα που λαμβάνουν στήριξη από τον ΔΜΔΤ θα είναι διαθέσιμες στον δημόσιο πίνακα του CINEA[30].

Η ΕΤΕπ, στο πλαίσιο της εντολής της για τον συμβουλευτικό κόμβο InvestEU, θα συνεχίσει την υλοποίηση του ΔΜΔΤ μέσω του εντοπισμού και του ελέγχου πιθανών έργων, της παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε φορείς υλοποίησης έργων και στις αρμόδιες αρχές, καθώς και μέσω ειδικών συνεδριάσεων και εκδηλώσεων σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να συνεχίσουν να λαμβάνουν στήριξη από το TSI για την υλοποίηση του ΔΜΔΤ.

Το 2026 θα δημοσιευτεί δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων, σύμφωνα με τον κανονισμό ΔΜΔΤ.

Τέλος, η Επιτροπή θα ολοκληρώσει την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΔΜΔΤ, η οποία θα διαβιβαστεί στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έως τις 30 Ιουνίου 2025.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο δανειακός μηχανισμός του δημόσιου τομέα είναι ένα μέσο που επιδιώκει να διασφαλίσει τη δίκαιη και κοινωνικά βιώσιμη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, δεδομένου του καίριου ρόλου που διαδραματίζει ο δημόσιος τομέας στην αντιμετώπιση των ανεπαρκειών της αγοράς.

Το ευρύ φάσμα τομέων που μπορούν να λάβουν στήριξη από τον Μηχανισμό, όπως οι τομείς της ενεργειακής απόδοσης, της κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης και της βιώσιμης κινητικότητας, σε συνδυασμό με το ύψος της διαθέσιμης χρηματοδότησης, τον καθιστούν σημαντικό για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της Ένωσης για το 2030 και του στόχου κλιματικής ουδετερότητας της Ένωσης έως το 2050, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται ότι κανένα άτομο και καμία περιφέρεια δεν θα μείνει στο περιθώριο.

---

28 Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) (europa.eu).
29 Inforegio — Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (europa.eu).
30 Qlik Sense (europa.eu).

Έχουν παρέλθει δύο έτη από τη δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ και υποβάλλονται όλο και περισσότερες επιλέξιμες προτάσεις έργων, με περισσότερα πιθανά έργα να βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας. Για την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΔΜΔΤ, που αναμένεται να ολοκληρωθεί πριν από τις 30 Ιουνίου 2025, θα συγκεντρωθούν δεδομένα που θα επιτρέψουν να συναχθούν περαιτέρω συμπεράσματα σχετικά με την πορεία υλοποίησης του Μηχανισμού.

Έως τις 30 Ιουλίου 2024 η επιτροπή αξιολόγησης του ΔΜΔΤ έχει επιλέξει προτάσεις έργων που αντιπροσωπεύουν εκτιμώμενο ποσό ύψους περίπου 148 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις και εκτιμώμενο ποσό ύψους περίπου 863 εκατ. EUR σε δάνεια από την ΕΤΕπ. Έχουν υπογραφεί τέσσερις συμφωνίες επιχορήγησης και έχει αρχίσει η υλοποίηση των αντίστοιχων έργων.